

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора психологічних наук **Сахаровій Катерині Олександрівні** на підставі прилюдного захисту докторської дисертації **«Соціально-психологічні засади насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі»** на правах рукопису за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» «12» вересня 2026 року, протокол № 14.

Сахарова Катерина Олександрівна, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2017 році Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, напрям підготовки «Психологія»; у 2019 році закінчила Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», за спеціальністю «Психологія».

Доктор філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» з 2021 року.

Докторантуру закінчила у 2026 році, підготовка здійснювалась у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України.

Працює доцентом кафедри філософії і педагогіки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» МОН України з 2024 р. до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України, кафедра практичної психології та соціальної роботи, м. Київ.

Науковий консультант: Завацька Наталія Євгенівна, доктор психологічних наук, професор, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля МОН України, завідувачка кафедри практичної психології та соціальної роботи.

Рекомендовано до захисту 29 червня 2026 року.

Здобувачка має 63 публікації, з яких 1 одноосібна монографія, 4 розділи у колективних монографіях, 1 навчальний посібник, 30 статей у наукових фахових виданнях із психології (з них 2 статті – у наукометричній базі Scopus, 4 статті – у наукометричній базі Web of Science Core Collection); 27 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Опоненти:

Пілецька Любомира Сидорівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професор кафедри соціальної психології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника МОН України, завідувачка кафедри соціальної психології, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На нашу думку, окремої уваги з боку авторки мав би заслуговувати контекст, у якому гостинг перестає бути суперечливим явищем і стає виразно маніпулятивним інструментом. Йдеться про патерн, що поєднує гостинг із так званим бредкрамбінгом, та опис цього механізму, зокрема у термінах оперантного обумовлення.

2. Вагомим аспектом вивчення проблеми насильницької поведінки особистості вважаємо необхідність поглибленого аналізу авторкою системи побудови екологічних відносин батьків з дитиною, зокрема, вивчення того, як травма покинутого (або травма відчуженості), набута у дитячому віці, впливає на вибір аб'юзивної форми поведінки дорослою особистістю.

3. Авторка слушно вказує на роль спостерігачів у подоланні насильницької поведінки особистості, зокрема булінгу. Водночас, потребують розкриття механізми, що пояснюють пасивність спостерігачів у цьому процесі.

4. У четвертому розділі дисертації авторкою подано зміст, структуру та результати апробації інтегрованої соціально-психологічної системи запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі. Разом із тим, організаційно-методичні умови впровадження цієї системи у процес професійної

підготовки та перепідготовки фахівців, які мають працювати з зазначеною категорією осіб, висвітлено недостатньо.

Корнієнко Вікторія Володимирівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», доцент кафедри загальної та медичної психології, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара МОН України, професор кафедри загальної та соціальної психології, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Більш поглибленої уваги у контексті мобінгу потребує, на нашу думку, феномен віктимності, як сукупності особистісних, поведінкових та соціальних характеристик, що підвищують ймовірність того, що людина на робочому місці стане жертвою насильства або переслідування, адже саме концепція віктимності – це аналітичний інструмент для розуміння відповідних закономірностей. При цьому при розкритті інших форм насильницької поведінки цей феномен висвітлюється авторкою з належною повнотою.

2. У тексті дисертації бракує узагальнення соціально-психологічних механізмів, якими підтримується відтворення ситуації булінгу.

3. Віддаючи належне ґрунтовному опису концептуальних засад побудови інтегрованої соціально-психологічної системи запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі, варто було б ширше представити розробки тренінгових занять, враховуючи їх важливий для психологічної науки зміст.

4. Вважаємо недостатнім подання авторкою перспектив подальшого дослідження, зокрема у напрямку конкретизації умов трансформаційного соціуму щодо психопрофілактики і подолання проявів насильницької поведінки, в тому числі із застосуванням запропонованої нею моделі триярусного захисного середовища.

Крижановський Олексій Миколайович, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», доцент кафедри кримінального права та кримінології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького МОН України, професор кафедри психології, дав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Авторка слушно вказує на розвиток індивідуальних навичок емпатії та толерантності у запобіганні проявів насильницької поведінки і створенні безпечного

середовища. Проте вважаємо це необхідними, але недостатніми умовами. Безпечне середовище є колективним утворенням – воно будується через структури, норми, культуру і спільні угоди. У зв'язку з цим доречним було б урахування у формувальному впливі фундаментальних принципів, що лежать в основі безпечних середовищ.

2. На нашу думку, в інтегрованій соціально-психологічній системі запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі не знайшла достатнього висвітлення практика роботи з пасивною агресією, як деструктивною формою взаємодії у міжособистісних стосунках.

3. З тексту дисертації не зрозуміло, чи враховувався авторкою вплив рівня розвитку групи і спрямованості її діяльності на запобігання булінгу в освітньому середовищі.

4. У тексті дисертації дещо обмежено, на наш погляд, представлено результати статистичної обробки даних. Принаймні їх можна було б навести у додатках.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка МОН України Ліани ОНУФРІЄВОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

2. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри практичної психології Одеського національного морського університету МОН України Росіни ШЕВЧЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

3. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри психології та педагогіки Хмельницького національного університету МОН України Таїсії КОМАР.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

4. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України Оксани КОНОНЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

5. Від доктора психологічних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри військової психології та педагогіки Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства оборони України Олександра САФІНА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

6. Від доктора психологічних наук, професорки, деканеси факультету спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради Анастасії ТУРУБАРОВОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

7. Від доктора психологічних наук, професора, професорки кафедри практичної психології Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка МОН України Євгенії ГЕЙКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

8. Від доктора психологічних наук, професорки, в. о. завідувачки кафедри психології Ужгородського національного університету МОН України Уляни МИХАЙЛИШИН.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

9. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету МОЗ України Алли БОРИСЮК.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

10. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II Тетяни ЩЕРБАН.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

11. Від доктора психологічних наук, доцентки, професорки кафедри фізичного виховання та здоров'я Київського національного університету технологій та дизайну МОН України Наталії ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Юлія БОХОНКОВА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Віталій БОЧЕЛЮК, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Олена БЛИСКУН, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Сергій ГАРЬКАВЕЦЬ, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Ольга ЛОСІЄВСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Лілія ЧЕРНОВСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Галина ПОБОКІНА, кандидат психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 8 членів докторської ради, 1 член ради є кандидатом наук без права голосу, відтак взяли участь у голосуванні 7 осіб (з них 7 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 7 членів докторської ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля про дисертаційну роботу Сахарової Катерини Олександрівни «Соціально-психологічні засади насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі», подану на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», протокол № 14 від 12 вересня 2026 року

На підставі вивчення дисертаційної роботи Сахарової Катерини Олександрівни «Соціально-психологічні засади насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі», виступів офіційних опонентів – Пілецької Любомири Сидорівни, доктора психологічних наук, професора, завідувачки кафедри соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника МОН України; Корнієнко Вікторії Володимирівни, доктора психологічних наук, доцента, професорки кафедри загальної та соціальної психології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара МОН України; Крижановського Олексія Миколайовича, доктора психологічних наук, доцента, професора кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького МОН України; відгуків на реферат дисертаційної роботи та матеріалів прилюдного захисту, спеціалізована вчена рада

УХВАЛИЛА:

Дисертаційна робота Сахарової Катерини Олександрівни є самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми соціальної психології, а також сучасної теорії і практики запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі.

Дисертаційне дослідження виконане у межах комплексних науково-дослідних тем кафедри філософії і педагогіки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» «Людина та суспільство у вимірах соціокультурної трансформації» (номер державної реєстрації 0122U002489), «Соціально-філософські виміри інформаційної цивілізації» (номер державної реєстрації 0125U000406) та кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля «Соціокультурні та психологічні аспекти професіоналізації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства».

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 4 від 28 листопада 2025 р.).

Актуальність теми дослідження. В умовах трансформаційних змін сучасного соціуму насильницька поведінка особистості набуває нових, більш витончених форм, а соціально-економічна та політична криза, що характеризується військовими діями, зниженням рівня життя основної частини населення, різким соціально-майновим розшаруванням, сприяє її невпинному зростанню.

Констатовано, що в контексті проблеми насильницької поведінки освітнє, професійне і цифрове середовища описують різні контексти, але відтворюють одну й ту саму внутрішню логіку. Якщо прояв насильницької поведінки є не приватним інцидентом між конкретними людьми, а симптомом системної дисфункції – то і відповідь, що зосереджується виключно на «агресорі» і «жертві», є структурно неповною: покарання булера без зміни класної динаміки, звільнення керівника-аб'юзера без зміни організаційної культури, блокування акаунту без зміни норм платформи – кожен з цих заходів може бути необхідним, але жоден з них сам по собі не є достатнім. Зазначене обумовлює необхідність аналізу соціально-психологічного вектору масової травматизації у дискурсі проявів насильницької поведінки особистості в умовах трансформаційного соціуму, концептуального соціально-психологічного обґрунтування дослідження насильницької поведінки та визначення її соціально-психологічної специфіки, а також розробки дієвих системних соціально-психологічних засобів запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі. Крім того, змінне соціальне середовище змінює соціально-психологічні детермінанти і форми насильницької поведінки. Однак, масштабних соціально-психологічних досліджень, присвячених вивченню соціально-психологічних засад насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі, в доступній нам літературі не знайдено.

Актуальність вирішення означеної проблематики, її складність, багатогранність та недостатнє розроблення теоретичних й практичних аспектів у спрямованості до сучасних реалій суспільних трансформацій, а також соціальна значущість, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

– *вперше*: на основі комплементарних наукових підходів (системно-інтегративного, структурно-функціонального, контекстуального) *наведено*

концептуальне соціально-психологічне обґрунтування дослідження проблеми насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі через: її *розкриття* як соціально-психологічного феномену у дискурсі рольових моделей особистості та різноманіття форм такої поведінки (аб'юз, газлайтинг, гостинг, маніпуляція, емоційний шантаж, цілеспрямована ізоляція, сталкінг, кіберпереслідування, аутинг, віктимблеймінг, вербальна агресія, публічне приниження, пасивна ворожість та ін.); *артикуляцію* викликів трансформаційного соціуму (хронічного стресу і травми як каталізаторів агресії; соціальної напруги та дискримінації; радикалізації суспільства в умовах колективної травми) та їх вплив на прояви насильницької поведінки; *актуалізацію* стратегій попередження та корекції насильницької поведінки особистості в умовах трансформаційного соціуму з обґрунтуванням авторської концепції «триярусного захисного середовища»; *розкрито* соціально-психологічну специфіку насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі через: *вивчення* агресії як предиктора насильницької поведінки та *аналіз* тригерів її прояву і гальмування; *визначення* ролі стресорів сімейного та освітнього середовища у формуванні ризиків насильницької поведінки особистості; *дослідження* проявів насильницької поведінки особистості в організаційному середовищі; *аналіз* особливостей насильницької поведінки у цифровому середовищі в умовах трансформаційного соціуму; *узагальнення* соціально-психологічних чинників насильницької поведінки у трансформаційному соціумі за рівнями впливу (індивідуальним, сімейним, міжособистісним, шкільним/освітнім, культурним/ціннісним, суспільним/соціальним, а також на рівні громади);

– *розкрито* методологічні і змістовно-процесуальні засади інтегрованої соціально-психологічної системи запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі, заснованої на принципах диференційованого прогнозування, динамічної рівноваги, самоорганізації, структурування, ситуативної доцільності, діяльнісного опосередкування, яку становили діагностичний, настановно-інформаційний, змістовний (корекційно-формувальний) та моніторинговий етапи, з залученням психолого-організаційних технологій, активних соціально-психологічних

методів навчання та допомоги, інтерактивних технік, та визначено основні складові її ефективної реалізації;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про сучасні підходи до вивчення феномену насильницької поведінки, його змістовні й структурні особливості; про соціально-психологічну сутність та системність процесу протидії насильницькій поведінці особистості у трансформаційному соціумі;

– *отримало подальший розвиток*: методичне та процедурне забезпечення вивчення феномену насильницької поведінки; погляди на вікові та гендерні особливості насильницької поведінки особистості; підходи до соціально-психологічних засобів і технологій оптимізації процесу попередження та подолання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання методичного інструментарію при проведенні системних досліджень насильницької поведінки особистості в онто-, мікро- та соціогенезі; розробці принципів побудови і змісту інтегрованої соціально-психологічної системи запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі, через використання й інтеграцію інноваційних соціально-психологічних та інформаційно-комунікаційних психотехнологій; з'ясуванні складових ефективної реалізації запропонованої системи на рівнях соціального середовища, організації, цифрового простору, правовідносин.

Отримані наукові дані та розроблені на їх основі рекомендації можуть бути використані психологами, педагогами, соціальними працівниками, фахівцями інших галузей, які займаються проблемами насильницької поведінки особистості в умовах трансформаційного соціуму. Матеріали дослідження можуть застосовуватися при підготовці освітньо-професійних та освітньо-наукових програм в освітніх компонентах з проблем насильницької поведінки, її психопрофілактики та корекції, психологічної безпеки особистості та протидії маніпуляціям. Розроблена інтегрована соціально-психологічна система може бути рекомендована для впровадження у закладах освіти, консультаційних сімейних центрах, центрах соціально-психологічної адаптації, центрах психосоціальної допомоги з метою підвищення ефективності процесу соціально-психологічного забезпечення протидії насильницькій поведінці особистості у трансформаційному соціумі.

Результати дослідження **впроваджено** у консультативну та методичну роботу науково-практичного Центру медико-соціальних та психотехнологій (м. Київ) (довідка № 423/18.02 від 12.06.2025 р.), у консультаційну роботу Центру надання правової та психо-соціальної допомоги ВПО (м. Київ) (довідка № 18-11-25Ф від 18.11.2025 р.), у консультаційну, інформаційно-методичну і навчально-реабілітаційну роботу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (довідка № 01-22/02 від 05.01.2025 р.), у консультаційну роботу Українського північно-східного інституту прикладної та клінічної медицини (м. Суми) (довідка від 29.05.2026 р.), у профілактичну, консультативну та корекційну роботу Центру психічного здоров'я «Повернення» Комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна лікарня № 4» Дніпровської міської ради (довідка № 26 від 12.01.2026 р.), у навчально-методичний процес та наукову роботу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (довідка № 1325/25-7 від 22.01.2026 р.), у навчально-виховну роботу Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (акт про впровадження від 19.09.2025 р.), у навчальну та виховну роботу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 2026-01-26/06-13/76 від 14.01.2026 р.), у наукову та методичну роботу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Київ) (довідка № 420/15.04 від 11.06.2025 р.), у наукову, навчально-методичну та виховну роботу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (м. Запоріжжя) (довідка № 01-15/2523 від 31.12.2025 р.), у навчально-методичну та виховну роботу Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв) (довідка № 01.1-07/03/38 від 15.01.2026 р.), у навчально-виховну роботу факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (довідка № 368 від 19.01.2026 р.), та застосовано у структурі освітніх компонентів «Соціальна робота з різними групами клієнтів», «Правові основи соціальної роботи», «Основи консультування», «Основи суїцидології» та ін.

Особистий внесок автора в роботах, опублікованих у співавторстві.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій викладено ідеї та розробки авторки з ціллю виконання поставлених завдань дослідження й вирішення наукової

проблеми. Представлені в дисертації наукові результати одержані авторкою самостійно. У роботах, опублікованих у співавторстві, особистим внеском здобувачки є: у монографії (Khozhylo I., Lipovska N., Serheiev A., 2023) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей формування просоціальної свідомості молоді в умовах сучасного соціуму; у монографії (Данко Д.В., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті необхідності підготовки фахівців соціономічного профілю до соціально-психологічної роботи з профілактики насильницької поведінки серед молоді; у монографії (Лукашов О.О., 2025) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні специфіки розвитку соціальної відповідальності особистості у векторі психопрофілактики насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., 2021) особистий внесок авторки полягає у розкритті корекції проявів насильницької поведінки в процесі реадaptaції особистості; у статті (Чередніченко О.М., Липовська Н.А., 2021) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні форм психологічного насильства; у статті (Tsymbal B., Horieva S., Serohina N., 2021) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей забезпечення безпеки особистості як складової процесу запобігання насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., 2022) особистий внесок авторки полягає у визначенні ролі гуманітарної кризи у розвитку насильницької поведінки у трансформаційному соціумі; у статті (Khozhylo I., Pavlenko L., Lipovska N., 2023) особистий внесок авторки полягає у розкритті впливу викликів трансформаційного соціуму на прояви насильницької поведінки особистості; у статті (Melnychuk M., Zhylin M., Makarchuk N., Shven Y., 2024) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні впливу генетичних маркерів на розвиток насильницької поведінки особистості; у статті (Khozhylo I., Bashtannyk V., Khozhylo M., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей розвитку України та країн ЄС на основі принципів екологічності; у статті (Лунченко Н.В., Стрілюк О.Б., 2025) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні специфіки надання психологічної підтримки жінкам, які постраждали від насильства; у статті (Липовська Н.А., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей насильства в сім'ї в умовах трансформаційного соціуму; у статті (Бородін Є.І., 2025) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні особливостей профілактики насильницької поведінки в системі управління сферою

середньої освіти; у статті (Хричов С.О., 2025) особистий внесок авторки полягає у визначенні взаємозв'язку внутрішньої агресії серед студентської молоді та проявах насильницької поведінки; у статті (Любашевський І.А., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей впровадження зарубіжного досвіду з психопрофілактики насильницької поведінки в умовах нової української школи; у статті (Недвига Д.Ю., 2025) особистий внесок авторки полягає у визначенні необхідності задіяння мотиваційних стратегій в освіті для подолання проявів насильницької поведінки; у статті (Zelenin V., Ilchenko R., Medvedieva O., Volnova L., 2025) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні специфіки розвитку стійкості особистості після травматичного досвіду в подоланні проявів насильницької поведінки; у статті (Zavatska N., Zavatskyi V., Yaremchuk N., Kozyra P., Batasheva N., Novatskyi V., Porovych I., 2026) особистий внесок авторки полягає у визначенні взаємозв'язку проявів агресії з насильницькою поведінкою в шкільному середовищі; у статті (Сергеев А.Ю., 2026) особистий внесок авторки полягає у розкритті необхідності розвитку дивергентного мислення у подоланні проявів насильницької поведінки особистості; у статті (Липовська Н.А., 2021) особистий внесок авторки полягає у розкритті взаємозв'язку конфлікту у внутрішньогрупових відносинах з насильницькою поведінкою особистості; у статті (Майоренко В.В., Штакельберг О.С., 2023) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні впливу стресогенних чинників на насильницьку поведінку особистості в умовах трансформаційного соціуму; у статті (Липовська Н.А., 2023) особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні ролі публічної безпеки в психопрофілактиці насильницької поведінки; у статті (Завацький В.Ю., Журба М.А., Козуб К., 2025) особистий внесок авторки полягає у визначенні дискурсу нормативного впливу в групі у подоланні насильницької поведінки особистості; у статті (Хожило І.І., Липовська Н.А. 2025) особистий внесок авторки полягає у визначенні особливостей впливу громадянської ідентичності на профілактику насильницької поведінки; у статті (Завацький В.Ю., Кісільов О.А., Кліментьева В., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті необхідності підвищення соціальної компетентності молоді у психопрофілактиці насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., 2025) особистий внесок авторки полягає у розкритті засобів позашкільної освіти в

подоланні проявів насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., Сергеев А.Ю., 2026) особистий внесок авторки полягає у розкритті необхідності забезпечення соціальної безпеки громад з метою попередження проявів насильницької поведінки; у статті (Сидоренко Н.С., 2026) особистий внесок авторки полягає у розкритті особливостей мотивації персоналу мілітаризованої служби з профілактики проявів насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., Успіхи і досягнення у науці, № 4 (26), 2026) особистий внесок авторки полягає у визначенні специфіки впровадження зарубіжного досвіду у сферу реформування охорони здоров'я у векторі профілактики насильницької поведінки в суспільстві; у статті (Липовська Н.А., Суспільство та національні інтереси, № 5 (25), 2026) особистий внесок авторки полягає у розкритті ролі управління здоров'ям населення в профілактиці проявів насильницької поведінки; у статті (Липовська Н.А., Успіхи і досягнення у науці, № 5 (27), 2026) особистий внесок авторки полягає у визначенні ролі кадрової політики у подоланні проявів насильницької поведінки; у статті (Завацький В.Ю., 2026 р.) особистий внесок авторки полягає у розкритті необхідності розвитку життєстійкості особистості з метою психопрофілактики насильницької поведінки.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи було представлено на науково-практичних конференціях, форумах, круглих столах, вебінарах, семінарах-тренінгах, стажуваннях різного рівня, зокрема на *міжнародних*: науково-практичній конференції «Актуальні проблеми практичної психології» (Дніпро, 2021 р.), X International Scientific and Practical Conference «Scientific research in XXI century» (Ottawa, Canada, 2021), VII науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (м. Сєвєродонецьк, 2021 р.), стажуваннях: керівників закладів освіти і науки, педагогічних та науково-педагогічних працівників «Разом із визначними лідерами сучасності: цінності, досвід, знання, компетентності і технології для формування успішної особистості та трансформації оточуючого світу» (Dubai, New York, Rome, Jerusalem, Beijing, 2021), «Scientific perspectives and innovations in education: experience of the Czech Republic» (Prague, 2021), «Psychological resilience and effective communication in education in crisis situations» (Winnipeg, Canada; Krakow, Poland, 2026); вебінарі «Academic Integrity in the Training

for Masters and Doctors of Philosophy (Phd) in the Countries of the European Union and Ukrain» (Educators and Scholars International Foundation, 2022), XIII науковій конференції «Наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку» (Прага, Чехія, 2022 р.), науково-практичній конференції «Актуальні питання науки, освіти та технологій в умовах сучасних викликів» (Кременчук, 2023 р.), семінарах-тренінгах у межах Програми «Справедливість для всіх» Агенції США з міжнародного розвитку (USAID): «Формування резильєнтності (життестійкості), як особистий ресурс в умовах війни» (Київ, 2023 р.), «Удосконалення комунікативних здібностей: технології розвитку soft skills» (Київ, 2023 р.), «Синергія інтелекту та тіла: науково-педагогічна компетентність» (Київ, 2024 р.), «Психологія професійного мислення: готовність до змін» (Київ, 2024 р.), «Соціально-правовий аналіз булінгу та мобінгу, як найпоширеніших явищ дискримінації в суспільстві» (Київ, 2024 р.) та програмах ГО «La Strada Ukraine» з захисту прав людини та створення безпечного суспільства (2025 р.); II форумі молодих учених «Сучасні дослідження в глобалізаційному світі» (Дніпро, 2024 р.), II науково-практичній конференції «Безпечна, комфортна та спроможна територіальна громада» (Дніпро, 2024 р.), IX науково-практичній конференції «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Ополє (Польща), Київ, 2025 р.), IX науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (Ополє (Польща), 2025 р.), II науково-практичній конференції імені Володимира Рєпкіна «Психолого-педагогічні основи розвивального навчання: теорія, практика, перспективи» (Полтава, Лубни, 2026 р.); *всеукраїнських*: круглому столі «Актуальні проблеми напрямків психологічної роботи в закладах вищої освіти» (Дніпро, 2021 р.), науково-практичному семінарі «Актуальні питання матеріальних та процесуальних приватних правовідносин» (Дніпро, 2021 р.), тренінговій програмі «Арт-терапевтичні засоби відновлення під час війни» (Дніпро, 2022 р.), IV форумі «Соціально-психологічні та правові аспекти протидії насиллю в освітніх закладах» (Дніпро, 2023 р.), науково-практичному семінарі «Психологічна організація внутрішнього світу людини: теорія та практика» (Дніпро, 2023 р.), науково-практичній конференції «Національна ідентичність на новому етапі розвитку українського суспільства» (Дніпро, 2023 р.), VIII науково-практичній конференції

«Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (Дніпро, 2024 р.); програмах підвищення кваліфікації «Сучасні психотехнології в роботі з різними категоріями осіб» (Одеса, 2023 р.), Центру Українсько-європейського співробітництва «Цифровізація освіти та цифрова грамотність» (Одеса, 2024 р.), Центру Досконалості Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» (Київ, 2025 р.), Міжгалузевого інституту післядипломної освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» «Психологія цифрової культури та безпечної взаємодії в освітньому середовищі» (Харків, 2025 р.), Центру українсько-європейського педагогічного співробітництва «Стрес і стресостійкість: наукові основи, механізми та сучасні підходи до регуляції» (Одеса, 2026 р.), Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України «Розлади психіки та поведінки. Основи психіатричної пропедевтики» (Київ, 2026 р.); науково-педагогічному підвищенні кваліфікації «Підвищення рівня soft skills викладачів ЗВО для реалізації сучасних підходів щодо психологічної допомоги в умовах воєнного стану» (Львів, Торунь, 2026 р.), науковому круглому столі «Наукова спадщина Володимира Роменця: сучасний погляд» (Київ, 2026 р.), науково-практичній конференції «Життєстійкість особистості в умовах невизначеності» (Івано-Франківськ, 2026 р.).

Зміст та результати дослідження висвітлено в 63 публікаціях авторки, з яких 1 одноосібна монографія, 4 розділи у колективних монографіях, 1 навчальний посібник, 30 статей у наукових фахових виданнях із психології (з них 2 статті – у наукометричній базі Scopus, 4 статті – у наукометричній базі Web of Science Core Collection); 27 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати дослідження при підготовці курсів із методології дослідження проблем запобігання насильницької поведінки особистості у трансформаційному соціумі, при укладанні підручників, навчальних посібників з методології досліджень в галузі соціальної психології, психології соціальної роботи, методичних рекомендацій.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертаційна робота Сахарової Катерини Олександрівни «Соціально-психологічні засади насильницької поведінки особистості

у трансформаційному соціумі» є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом, що містить нові наукові положення і висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток соціальної психології, психології соціальної роботи.

Дисертація відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р. (зі змінами), що дає підстави для присудження Сахаровій Катерині Олександрівні наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора наук) зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Сахаровій Катерині Олександрівні науковий ступінь доктора психологічних наук за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої ради з
присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Юлія БОХОНКОВА

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Галина ПОБОКІНА

«12» вересня 2026 р.